

Van mens naar nummer

4328. Dochter van een zwarthemd.
Bianca Mastenbroek (De Vier Windstroken, Rijswijk 2022), 352 blz., € 16,99

Het verhaal draait om Antje. Haar vader Tunnis Buursma was lid van de NSB en de WA. Sterker nog, hij werd al snel benoemd tot *Heerbancommandant* der WA van meerdere provincies. Antje was ongeveer twaalf jaar oud, nog te jong om precies te begrijpen wat dit inhield. Verder werd sowieso de politieke kant van de oorlog voor haar verzwegen. Zij kon niks anders dan trots zijn op haar vader in zijn nette pak. In de tussentijd keerden haar vrienden en klasgenoten haar de rug toe. Niemand wilde geassocieerd worden met de dochter van een NSB'er. Ze werd behandeld als uitschot. Ze begreep er niks van. Gelukkig kon ze nieuwe vrienden maken bij de Jeugdstorm waar haar vader haar heen stuurde, maar hier merkte Antje bepaalde veranderingen op. In plaats van de Nederlandse vlag moesten ze op een gegeven moment de NSB-vlag uithangen. Ze trok zich hier echter niet al te veel van aan, de NSB-vlag hing immers overal. Toen de oorlog ten einde kwam, moest Antje vluchten. Overal waren bevrijdingsfeestjes, maar zij voelde zich niet vrij. Nergens was ze welkom

en ze moest constant haar identiteit proberen te verbergen. Uiteindelijk besloot ze zichzelf aan te geven. Ze werd opgenomen in kamp Westerbork. Dit was een van de slechtste plekken om je dagen door te brengen als (familielid van een) voormalig NSB'er, aangezien de meeste bewakers voormalige gevangenen van het kamp waren. In kamp Westerbork kwam Antje haar moeder en haar vriendin van de Jeugdstorm weer tegen. Ze moesten ontzettend hard werken voor weinig voedsel en er werd regelmatig geweld tegen hen gebruikt. Antje was sterk, zeker in vergelijking met anderen die al erg verzwakt waren, maar zelfs voor haar was het zwaar. Daarnaast wist ze niet eens wat haar vader precies fout had gedaan, en waarom zij daarvoor zou moeten boeten.

Ik vind dat dit boek een interessant, nieuw perspectief geeft, zeker omdat het gebaseerd is op een waargebeurd verhaal. Het is verschrikkelijk om te lezen hoe er werd omgegaan met iemand die toevallig werd geboren in een gezin waarin de vader de verkeerde groep aanhing. In beperkte mate wist ik al wel dat NSB'ers na de oorlog werden gestraft, maar dat het zo ver ging, was mij onbekend. Daarom denk ik dat het boek ook op school een mooie inkijk zou geven vanaf een andere kant. Het is namelijk erg indrukwekkend en het laat goed zien dat niet altijd alles zo zwart-wit is als het lijkt. Ook het NSB-leven van Antjes vader niet. In het boek lopen twee verhalen over Antje door elkaar heen. De een begint bij de start van de oorlog, de ander bij haar leven in Westerbork. Het is telkens duidelijk aangegeven met een teken en een jaartal. Dit is erg fijn en deze manier van schrijven werkt goed bij dit verhaal, omdat je zo blijft gissen naar haar en haar vaders verleden.

‘Antje wist niet eens wat haar vader precies fout had gedaan, en waarom zij daarvoor zou moeten boeten’

Het karakter van Antje gaat soms wel een onrealistische richting op. Ze is af en toe een beetje te perfect. Dit maakt het voor de lezer moeilijk om zich met haar te identificeren. Wanneer zij bijvoorbeeld een 8 had gehaald voor atletiek kwam ze erg formele excuses aanbieden aan haar vader, omdat dit cijfer niet hoog genoeg was. Aan de andere kant is dit een karaktereigenschap die redelijk losstaat van het verhaal, omdat het meer gaat om de gebeurtenissen die zij meemaakte en hoe zij zich daarbij voelde. Door het hele boek heen blijft het spannend. Hoe slecht was de vader van Antje? En hoe zal het met haar aflopen? Als je geïnteresseerd bent in geschiedenis en met name in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, is dit boek zeker een aanrader.

Leandra Bellis (vwo 4-leerling, PCC Het Lyceum in Alkmaar) ■

Actrice Noa Jacobus speelt in *Oorlog-stories* de rol van Antje Buursma (rechts). De serie van NPO Zapp is te vinden op YouTube en Instagram. Buursma is afgelopen juni op 95-jarige leeftijd overleden.